

OPRACOWANIE PYTANIA

Mesjanizm jako romantyczna idea poświęcenia. Omów zagadnienie na podstawie *Dziadów* części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Adam Mickiewicz, *Dziady* cz. III

EPOKA

Romantyzm

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1

O co tak naprawdę pyta komisja

Mesjanizm to idea, że cierpienie Polski pod zaborami ma sens zbawczy - naród, jak Chrystus, cierpi niewinnie, by wykupić wolność innych, a po męce czeka go zmartwychwstanie. Sedno tematu to pokazanie, że romantycy nadali klęsce narodowej sens religijny i uczynili z ofiary wartość.

mesjanizm	Przeniesienie roli Mesjasza z jednostki na zbiorowość: naród polski cierpi niewinnie jak Chrystus, jego męka ma odkupić inne narody, a po niej nastąpi zmartwychwstanie. Bez analogii do Chrystusa nie ma mesjanizmu.
poświęcenie	Ofiara dobrowolna i celowa – cierpienie przyjęte za kogoś. Komisja oczekuje, że odróżnisz je od zwykłego cierpienia: Polska w Widzeniu nie tylko ginie, lecz ginie za wolność ludów.
romantyczna idea	Pomysł zrodzony z konkretnej epoki i sytuacji: klęski powstania, emigracji, religijnej wrażliwości romantyków. Trzeba pokazać, że to odpowiedź pokolenia na historię, nie ponadczasowa prawda.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Tezę, która od razu mówi, jaką funkcję pełni mesjanizm w dramacie: nadaje niewinnemu cierpieniu narodu sens zbawczy i przekształca klęskę w zapowiedź odrodzenia.
- ✓ Widzenie księdza Piotra omówione szczegółowo (Polska jak Chrystus, zaborcy jak oprawcy, zapowiedź zmartwychwstania) oraz co najmniej jedna scena martyrologiczna jako obraz ofiary, która domaga się sensu.
- ✓ Kontekst historyczny lub literacki oraz wniosek oceniający ideę poświęcenia: co dawała pokoleniu zaborów i za co była krytykowana.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Widzenie księdza Piotra: Polska ukazana jako Chrystus narodów – Herodem jest car, Francja jak Piłat umywa ręce, krzyż ma ramiona z trzech ludów (zaborcy), Austriak podaje ocet, Prusak żółć, a rosyjski żołdak przebija bok włócznią, podczas gdy Matka Wolność płacze u stóp krzyża. Po męce naród wstępuje ku niebu w białej szacie – zapowiedź zmartwychwstania.
- Wskresiciel: w Widzeniu pojawia się tajemniczy mąż o imieniu „czterdzieści i cztery”, namiestnik wolności na ziemi, zrodzony z matki obcej, który stanie na czele narodu. Postać nigdy nie zostaje wyjaśniona – znak, że mesjanizm jest prorocstwem, nie programem politycznym.
- Sceny więzienne jako tło ofiary: opowieść Sobolewskiego o kibitkach ze studentami wywożonymi na Sybir, o chłopcu wnoszonym na wóz jak zdjętym z krzyża i modlitwa, w której narrator porównuje ofiarę dzieci do niewinnej krwi przelanej sądami Piłata. Martyrologia jest tu już opisana językiem Ewangelii.
- Pokora księdza Piotra: modli się słowami, że jest przed Bogiem „prochem i niczem”, i dlatego otrzymuje objawienie, którego nie dostał Konrad. Mickiewicz wiąże mesjanizm z pokorą – prawo do mówienia o ofierze ma ten, kto sam nie stawia się nad innymi.
- Wielka Improwizacja jako kontrast: Konrad także chce zbawić naród, ale mocą własną – żąda „rządu dusz”, nazywa się „Milion”, bo cierpi za miliony, i oskarża Boga o obojętność. To model poświęcenia przez pychę, który kończy się upadkiem, w przeciwieństwie do ofiary przyjętej w pokorze.
- Ustęp, *Do przyjaciół Moskali* (opcjonalnie): poeta wspomina rosyjskich przyjaciół, którzy zginęli lub trafili na Sybir za sprzeciw wobec cara. Ofiara nie jest tylko polska – to poszerza sens mesjanizmu o wyzwolenie innych ludów, także samych Rosjan.

LITERACKI

POLECANY

Kordian, Juliusz Słowacki

Kordian na Mont Blanc ogłasza „Polska Winkelriedem narodów”: zamiast biernej męki Chrystusa proponuje czyn Winkelrieda, który sam wbił sobie w pierś wrogie włócznie, by otworzyć drogę swoim. To polemika Słowackiego z mesjanizmem Mickiewicza – poświęcenie ma być działaniem, nie cierpieniem; zestawienie pozwala ocenić obie wersje idei.

HISTORYCZNY

Kłęska powstania listopadowego (1831) i Wielka Emigracja

Dziady cz. III powstały w Dreźnie wiosną 1832 roku, gdy po upadku powstania tysiące Polaków znalazły się na emigracji. Mesjanizm odpowiada na pytanie, po co była ta klęska: cierpienie zyskuje sens jako ofiara, a przegrani stają się narodem wybranym. Kontekst tłumaczy, dlaczego idea była pociechą dla pokolenia.

BIBLIJNY

Ewangelie: męka, śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa

Widzenie księdza Piotra krok po kroku powtarza opis Pasji: sąd Piłata, krzyż, ocet i żółć, przebity bok, wołanie do Boga, który opuścił, i zmartwychwstanie. Znajomość źródła pozwala pokazać, co Mickiewicz zmienił: Chrystusem staje się zbiorowość, a odkupienie ma sens polityczny – wolność ludów.

3 Mapa wypowiedzi

- 1 Teza: mesjanizm w *Dziadach* cz. III nadaje cierpieniu narodu sens religijny – ofiara Polski ma wyzwolić inne ludy, jak ofiara Chrystusa zbawiła ludzkość.
- 2 Sceny martyrologiczne (więzienie, wywózki młodzieży) jako obraz niewinnego cierpienia, które domaga się sensu.
- 3 Widzenie księdza Piotra: analogia losów Polski do męki Chrystusa i obietnica zmartwychwstania narodu.
- 4 Zestawienie pokory ks. Piotra z buntem Konrada – mesjanizm jako odpowiedź na rozpacz po klęsce powstania listopadowego (kontekst historyczny).
- 5 Kontekst: *Kordian* Słowackiego – polemika z biernym mesjanizmem: Winkelried i idea aktywnego poświęcenia w walce, a obok tego klęska Kordiana, którego w decydującej chwili obezwładniają strach i wyobrażenia.
- 6 Wniosek: idea poświęcenia dawała pokoleniu zaborów nadzieję, ale bywała też krytykowana (np. w *Kordianie*) jako usprawiedliwianie bierności.